Autor Guste Santini
Subota, 14 Studeni 2015 11:12

Ako je nešto bilo dobro u poreznom sustavu Lijepe naše to je bio institut zaštitne kamate na kapital koju je ukinula tadašnja Koalicijska vlada 2000. godine. Razlog nije bio eknomski, razlog nije bio socijalni; razlog ukinuću bio je fiskalni. Naprosto nedostajalo je novaca u državnoj blagajni i izgubili smo hvale vrijiedan instrument ekonomske politike.

Institut zaštitne kamate na kapital u osnovi predstavlja zaštitu, kao što mu to ime govori, kpaitala od inflacije, u prvom redu, i, kako bi se stimulirale investicije, dodatak neoporezivog dijela dobiti kapitalu, a Â koji, međutim, vlasnici ne mogu prisvojti – raspodjeliti. Institut zaštitene kamate na kapital znači i nemogućnost stranim investitorima da dio dobiti povuku iz Lijepe naše. Važno je istaći da odljev sredstava po osnovu dohotka će u budućnosti biti veći nego što je on to zadnjih godina. Odljev sredstava po osnovu dohotka mogao bi poprimiti zabrinjujuće razmjere. Zaštitna kamata na kapital omogućuje da dobit ostaje u tvrtki. Imajući u vidu dramtičnu nelikvidnost hrvatskog gospdarstva zaštitna kamata na kapital znači smanjenje nelikvidnosti. I dalje, što se zaboravlja, ukinućem zaštitne kamate izravno smo podržali internacionalizirani bankarski sustav tako što smo, implicite i eksplicite, povećali potražnju za kreditima i tako povećali kamatne stope koje smanjuju konkurenstnost nacionalnog gospodarstva. Ekonomija funkcionira, htjeli mi to priznati ili ne, po zakonu spojenih posuda.

Kako bi to razjasnili prisjetimo se postojećeg „stimulansa“ poduzetnicima po kojem ukoliko kupe nove strojeve neće platiti porez na dobit jer se vrijednost strojeva odbija od dobiti. Što to znači? Uzmimo primjer. Proizvodite proizvod koji je elastičan pa u vrijeme krize ima manju prođu na tržištu nego u vrijeme booma. Ta činjenica sugerira zaključak kako nedovoljno koristite instalirane kapacitete jer su vam zalihe ionako isuviše visoke. Sada vas država stimulira da kupite dodatne strojeve iako i postojeći ne rade putnim kapacitetom. Priznat ćete da takva odluka nije pametana pa ćete rađe platiti porez na dobit nego se dodatno opteretiti jalovim fiksnim troškovim. Upravo u tome je „kvaka 22“. Umjesto da u tržišnim uvjetima poduzetnici odrede u što će uložiti zadržanu dobit, temeljem zaštitne kamate na kapital, svemoćna birokracija zna bolje od poduzetnika što je za njega dobro. Osim toga, što nije nevažno, vjerojatno se radi o uvezenom stroju koji povećava deficit robne razmjene s inozemstvom. Svejedno, vlast je proglasila smanjenje porezne obveze u slučaju kupnje opreme velikim postignućem. Nije to jedini slučaj.

Trenutak povratka instituta zaštitne kamate na kapital valja usaglasiti s povećnjem poreznih pihoda temeljem trošarina kako bi se kompenzirao pad poreznih prihoda temeljem dobiti. Naime, veliki proračunski deficit je „uže oko vrata“ koje onemogućava hrabrije kirurške zahvate. U svakom slučaju nema razloga da se institut zaštitne kamate na kapital ne uvede do kraja slijedeće godine, s primjenom u 2017. godini.